

Doğal afet denildiğinde ilk akla deprem, sel, heyelan, çığ, tsunami gibi felaketler gelmektedir. Afetleri engellenemez ve önlem alınamaz olarak görmek; toplumu da buna ikna etmeye çalışmak bilimsel bir yaklaşım olmadığı gibi sorumluluk almamak anlamına gelmektedir.

Biz mühendisler her zaman bilimsel yaklaşımlarla insanlığın ihtiyaçlarına, sorunlarına çözüm üretmek üzere bilimsel gücümüzü kullanmakla sorumluyuz.

Öncelikle her türlü ekonomik ve toplumsal karar alınırken, kar hırsı ile değil can ve mal güvenliğini ön planda tutan bir anlayış içerisinde insanın doğayla barış içinde yaşaması esasıyla hareket edilmelidir.

Kamunun karar alıcı mekanizma olarak şirket çıkarları ya da günü birlik çıkarlar peşinde değil insanı temel almalıdır.

Bugün yaşadığımız pek çok felaketin arkasında hesapsız kitapsız kesilen ağaçlar, doldurulan denizler, akışı değiştirilen sular, yani kar hırsı yer almaktadır. Toprak Ana elbette hesap sormaktadır. Doğa katliamlarından derhal vazgeçilmelidir. İnsan eliyle yaratılan, göz göre göre gelen ölümler bizlere “felaket, Allah’ın takdiri, bu işin fitratı” olarak sunulmaktadır.

Doğal afetlere karşı insanı çaresiz kılmaya yönelik yaklaşımlar kabul edilemez. Bu temel saptamanın ardından doğal afetlere yaklaşımın da sorgulanması gerekmektedir. Bu nedenle afetler karşısında can ve mal güvenliğini sağlamak üzere iki temel yaklaşım üzerinde durulabilir.

Birincisi deprem gibi öngörülemez olan doğal felaketler için bile deprem öncesinde alınabilecek önlemler olduğu gerçeği göz ardı edilmemelidir.

İkincisi kısa da olsa belli bir süre önce haberdar olunabilen, örneğin meteoroloji raporlarıyla tespit edilebilecek olan felaketler için hızlıca alınması gereken önlemler bulunmaktadır.

Nasıl ki sağlık sisteminde koruyucu sağlık önlemlerinden bahsediyorsak, doğal felaketlere karşı da koruyucu önlemleri ısrarla gündeme getirmemiz gerekiyor.

Bu önlemler nasıl alınabilir diye baktığımızda karşımıza hemen altyapı sistemi çıkıyor. Yani konutlardan, yollara, elektrikten su ve sulama sistemlerine varıncaya kadar insan hayatının vazgeçilmez ihtiyaçları olan barınma, ulaşım, su ve enerji hakkının sağlanması için atılacak adımlar; doğal afetleri dikkate alarak planlanmalıdır.

Bizim bugün buradaki konumuz afetlerde haberleşme ve elektrik. Yani EMO’nun mesleki alanlarıyla bağlantılı olarak afetlere yaklaşımı ele alacağız.

Elektrik ve afetler dediğimizde yukarıda temel bir anlayış olarak ortaya koyduğumuz kar hırsı değil can ve mal güvenliğinin esas alınması noktasında son 10 yıldır büyük bir geriye gidişten söz etmek zorundayız.

Elektrik alanında yapılan özelleştirmeler ve elektrik üretiminin piyasaya bırakılması pek çok felaketi beraberinde getirmiştir.

Özellikle yenilenebilir enerji alanı tamamen piyasasının insafına terk edilmiş, bu durum Karadeniz başta olmak üzere pek çok yerde yapılan hidroelektrik santralı inşaatlarında doğa katliamını beraberinde getirmiştir. Yol çalışmaları da önemli bir etken olmakla birlikte Karadeniz’de yaşanan sel felaketlerinin bu açıdan ciddi olarak incelenmesi gerekmektedir.

Yine Afşin Elbistan Kömür Sahası’nda Şubat 2011’de iki heyelan yaşanmış, toplam 11 kişi yaşamını yitirmiştir. Bunları doğal afet saymamız mümkün değildir.

Elektrik ve afetler dediğimizde ikinci nokta elektrikte arz güvenliğinin sağlanmasıdır. Ne yazık ki bu konuda da ülkemiz 31 Mart 2015’te hiçbir doğal felaket olmadan bile karanlığa gömülmüş, piyasalaştırılmış sistemin yarattığı karanlığa mahkum olmuştur.

Bunu bir kenara bıraktığımızda doğal afetler sırasında elektrik arz güvenliğini sağlayabilmek için üretimin ve tüketimin dağılımı büyük önem arz etmektedir.

Doğal afetin yaşandığı bölgeyi izole ederek sistemin geri kalanını besleyebilmek kadar doğal afetin yaşandığı bölgede acil olarak elektrik ihtiyacını sağlayacak afet durumlarında devreye alınabilecek yedek güçler bulundurmak da önemlidir. Yani üretim ve iletim hatları tahrip olduğunda yerinde ve alternatif enerji kaynaklarının devreye sokulabileceği sistem oluşturulmalıdır.

Elektrik kadar haberleşme de doğal afetler sırasında özellikle insan hayatının kurtarılması açısından birincil öneme sahiptir.

Öncelikle haberleşme sisteminin kamuoyunu uyarıcı ve bilgilendirici amaçla çalışır olması gerekmektedir.

İkincisi doğal afet sonrasında arama kurtarma çalışmalarında haberleşme ve iletişimin sürdürülebilmesi gerekmektedir. Bunun için kesintisiz haberleşme ağlarının oluşturulması ve hazır bulundurulması gerekmektedir. Cep telefonu altyapısı buna uygun olarak geliştirilmelidir.

Elektrik ve haberleşme alanında eksiklerimiz neler, ne tür önlemler almalıyız? Bunlar bu toplantıda ayrıntılarıyla ele alınacağı için konuşmamı daha fazla uzatmadan sözü değerli katılımcılara bırakmak istiyorum.